

<p>СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"</p> <p>БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1504</p> <p>БУЛ. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ" 15</p> <p>ТЕЛ. 9308 223</p> <p>ТЕЛ. 9308 564; 9308 572</p> <p>ФАКС 092/46-30-22/</p>		<p>SOFIA UNIVERSITY ST. KLIMENT OHRIDSKI</p> <p>1504 SOFIA, BULGARIA 15 TZAR OSVOBODITEL BLVD. TEL. 876 292; 9308 223</p> <p>TEL 9308 564; 9308 572</p> <p>FAX 092/46-30-22/</p>
---	---	--

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Даниела Стефанова Стоянова, от Катедрата по Археология при Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, член на Научно жури, утвърдено със заповед на г-н Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ (РД–38–448/19.07.2023 г.), за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.2. История и Археология/ Археология/ Методи в археологията

за дисертацията на **Виолета Пламенова Каралиева**, редовен докторант към Катедра Археология, Исторически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на тема: „Археометрично изследване и реконструкция на бронзови предмети от днешна Югоизточна България, I–VII в. сл. Хр.“, с научен ръководител доц. д-р Георги Мавров.

Интензивните археологически проучвания в последните 30 години, развитието на интердисциплинарните изследвания и у нас, както и нарасналите изисквания към анализирането, опазването и експонирането на археологически артефакти от различни материали, постави като особено актуални темите свързани с археометричните изследвания на археологически артефакти. В този смисъл предложената за защита дисертация на Виолета Каралиева е актуална и необходима. Темата е дисертабилна, с ясна цел и задачи. Чрез използването на подходящ набор от археометрични анализи са изследвани бронзови съдове от периода I–III в. сл. Хр. от територията на днешна Югоизточна България, за да бъдат решени както консервационно-реставрационни дейности, така и възможностите за дискутирането на състав, произход и технологични особености.

Въпреки по-широките хронологически граници, зададени в заглавието, намирам за абсолютно удачно ограничаването на хронологическите рамки в периода I–III в. сл. Хр. Структурата на дисертацията отговаря на поставените цели и задачи и се състои от

четири части: текст (I), практическа част (II), три приложения (III) и фотографска документация (IV), които са адекватно взаимосвързани.

Първата част се състои от 8 глави, заключение и цитирана литература (общо 265 страници).

В глава 1, *Съвременно състояние на археометричните изследвания върху бронзови съдове*, са представени основните проблеми свързани с отделни аспекти на рудодобива, състава на метала и технологията, с цел установяване на суровинните източници и произхода на готовите изделия. Главата е необходима за цялостното въвеждане в проблематиката и критичният поглед на докторанта показва неговото познаване на съвременното състояние на изследванията, а също така дава и насоки за тяхното решаване в бъдеще.

В глава 2, *Суровини, технология и техника на производство на бронзови съдове от периода I–III в. сл. Хр.*, се акцентира върху съществуващата информация за медните находища в Източнобалканската зона, като са разгледани химичните и физическите характеристики на медта и нейните сплави. Специално внимание е отделено на наличната информация за медните сплави в Римската империя като калъпи, леене, механични деформации. В допълнение е разгледан и инструментариума използван при отливането на бронзовите изделия, изработването на декорацията и довършителните дейности, сглобяването на отделните елементи от тях.

В глава 3, *Преизползване и функционалност на бронзовите съдове* е дискутирана дълговременната употреба и съпътстващи процеси на ремонт, промяна или претопяване на изделията от бронз. Определено приносен характер имат систематизацията и класификацията на различните видове поправки, обособените възможности за разграничаване на местни и импортни съдове, както и функционирането на бронзовите изделия в различна археологическа среда.

В глава 4, *Археологически контекст на изследваните съдове*, са представени данните за местонамирането на артефактите обект на изследване в дисертацията. Вниманието отделено тук заслужава адмирации, защото е важно условие за правилен избор на подход за реставрацията на бронзовите артефакти, а също и поради факта, че в случая докторантът е работил с оскъдно документиран и публикувани паметници от археологически разкопки и откупки.

В глава 5, *Археометрични анализи на бронзовите съдове*, са разгледани основните анализи използвани в работата за решаването както на реставрационни задачи, така и на археологически проблеми. Въпреки ограничените финансови ресурси,

с които е разполагал докторантът и трудностите при реализираното на тези изследвания, безспорно в работата на Виолета Караилieва са очертани принципите на нова съвременна методика за изследване и консервационно-реставрационни дейности на антични предмети от бронз.

В **глава 6**, *Особености на консервационно-реставрационните дейности при бронзови съдове* е направено нужното въведение в практическата консервация и реставрация на изделията от бронз и са разгледаните необходимите реквизити, съпътстващи процесите на възстановяване на отделните артефакти.

Конкретните консервационно-реставрационни казуси с разработената тук методика и анализи са разгледани в **глава 7**, *Консервационно-реставрационна намеса при съдове от Група 1* и в **глава 8**, *Консервационно-реставрационни казуси на съдове от Група 2*.

В последните три глави от работата на практика ясно проличава оптималността на структурата на дисертацията. Анализиранията и обобщена от различни аспекти проблематика в изследването на антични бронзови изделия води до адекватното решаване на консервационно-реставрационни задачи, успешно допълнено и от отличната фотографска документация.

В **Заключението** са отразени системно изводите и наблюденията от отделните глави.

Изказът е стегнат и ясен, с адекватно използване както на археологическа, така и на консервационно-реставрационна терминология.

В заключение мога да кажа, че разгледаната дисертация на Виолета Караилieва е оригинално и приносно изследване, в което поставените цел и задачи са оптимално изпълнени.

Авторефератът отговоря на съдържанието на дисертацията. Приносите са представени обективно. Виолета Караилieва е и автор на две публикации по темата.

Всичко коментирано дотук ми позволява да гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на **Виолета Пламенова Караилieва**.

9.10.2023 г.

доц. д-р Даниела Стоянова